

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/148/2017
Identifikačné číslo spisu:	1714206422
Dátum vydania rozhodnutia:	23.04.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1714206422.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Bajánkovej a členov JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD., v spore žalobkyne G., trvale pobytom v X., zastúpená Mgr. Ing. Vladimírom Haukvitzom, advokátom so sídlom v Bratislave, Lachova 11, proti žalovanému 1/ T.i, trvale pobytom v X., 2/ S. V., IČO: XX XXX XXX, obaja zastúpení Beňo & Partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Poprade, Námestie sv. Egídia č. 40/93, o určenie neplatnosti dohody o pristúpení k záväzku, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 10C/181/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2017 sp. zn. 8Co/668/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú proti žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

. Okresný súd Pezinok rozsudkom z 29. mája 2015 č.k. 10C181/2014-35 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti dohody o pristúpení k záväzku č. 120124804 zo dňa 3.08.2012 uzatvorenej medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/; žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 2/ náhradu trov konania vo výške 657,90 eura, a žalovanému 1/ náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa a žalovaný 1/ uzavreli dňa 29.09.2007 manželstvo, za trvania ktorého predávajúci H. uzavrel dňa 3.08.2012 s kupujúcim KG outsourcing s.r.o. kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bola kúpa motorového vozidla továrenskej značky L., modelovej rady XXX, VIN: P., EČ: X. za kúpnu cenu 7.146 eur, pričom kúpna cena vo výške 2.143,80 eur bola zaplatená pri podpise zmluvy a jej zvyšná časť vo výške 5.002, 20 eur mala byť zaplatená prostredníctvom úveru poskytnutého spoločnosťou S. spoločnosti KG outsourcing s.r.o.za účelom financovania kúpy predmetného motorového vozidla, pri celkovej výške úveru v sume 7.474,88 eura s mesačnou splátkou v sume 156,64 eura. Bolo preukázané, že na základe Dohody o pristúpení k záväzku zo dňa 3.08.2012 č. 120124804 pristúpil žalovaný 1/ k záväzku dlžníka KG outsourcing s.r.o. splniť spoločnosti S., a.s. dlh vo výške 7.474,88 eura a zaviazal sa splniť dlh za dlžníka, pričom spoločnosť S. V., a.s. listom z 10.05.2013 oznámila žalovanému 1/ okamžité zosplatnenie pôžičky (úveru) zo dňa 3.08.2012 vo výške

7.938,15 eura. Takto ustálený skutkový stav vecí po právnej stránke posúdil podľa § 143, § 145 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej aj ? OZ?) . S poukazom na judikatúru všeobecných súdov (R61/1973,R 71/1994) , ktorú považoval pri nezmenenej právnej úprave stále za použiteľnú a dospel k názoru, že pristúpením žalovaného 1/ k peňažnému záväzku iného dlžníka nevznikol spoločný záväzok manželov, nakoľko nešlo o vybavovanie záležitostí týkajúcej sa spoločných vecí, z toho dôvodu k takémuto právnomu úkonu nebol ani potrebný súhlas žalobkyne. Zdôraznil, že základnou podmienkou aplikácie ustanovenia §145 OZ je existencia právneho úkonu, týkajúceho sa spoločných vecí, teda tých, pri ktorých dochádza k dispozícii s predmetom bezpodielového spoluvlastníctva alebo k výkonu jeho správy .Zmluva o pristúpení k dlhu uzavretá len jedným z manželov sa predmetu bezpodielového spoluvlastníctva bezprostredne nedotýka.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. mája 2017 sp. zn. 8Co/668/2015 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd sa stotožnil s právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý vychádzal z toho, že predmetný právny úkon žalovaného 1/ - pristúpenie k záväzku, za skutkového stavu zisteného dokazovaním, nemožno považovať za úkon týkajúci sa spoločných vecí manželov. Odvolací súd v tomto smere odkázal na konštantnú judikatúru; od ktorej nemal dôvod sa v danej veci odkloniť, keďže pri nezmenenej právnej úprave je stále použiteľná; zo záverov ktorej vyplýva, že za právne úkony týkajúce sa spoločných vecí treba považovať tie, pri ktorých dochádza k dispozícii s predmetom bezpodielového spoluvlastníctva alebo k výkonu jeho správy. Týmto predmetom podľa § 143 OZ môže byť len to, čo môže byť predmetom vlastníctva, teda iba veci v právnom zmysle, t.j. ovládateľné hmotné predmety a ovládateľné prírodné sily, ktoré slúžia potrebám ľudí. Za predmet vlastníctva; a teda ani bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa nepovažujú pohľadávky a záväzky, ktoré sa riadia všeobecným právnym režimom záväzkových vzťahov. Na tomto závere nič nemení to, že pri zániku bezpodielového spoluvlastníctva sa vykonáva vyporiadanie spoločných pohľadávok a záväzkov manželov podľa zásad platných pre vyporiadanie tohto spoluvlastníctva - ide o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva v širšom zmysle. Na základe uvedeného súdna prax dospela k záveru, že za právne úkony týkajúce sa spoločných vecí sa nepovažujú napríklad zmluva o pôžičke uzavretá len s jedným manželom (rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 21.12.1973 sp.zn. 3 CZ 57/73, publikovaný v Zborníku stanovísk, správ a rozhodnutí súdov a súdnych rozhodnutí najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR, vydanom Najvyšším súdom ČSSR, Praha 1986), ručiteľský záväzok jedného z manželov (R61/1973) alebo zmluva o výpožičke uzavretá len jedným z manželov (R71/1994). Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalobkyne, ktorá poukázala na nález I. ÚS 26/2010 - 26 zo dňa 8.12. 2010. Podľa odvolacieho súdu predmetné rozhodnutie v danej otázke neprinieslo zásadnú zmenu, nakoľko jeho závery v tomto spore nemožno bez ďalšieho aplikovať; totiž i odvolací súd za udržateľný považuje iba taký výklad ustanovenia § 145 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zmluva o pristúpení k dlhu uzavretá len jedným z manželov sa bezprostredne nedotýka predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nie je preto právnym úkonom týkajúcim sa spoločných vecí, a aplikácia citovaného ustanovenia je v tomto prípade vylúčená. Žalobkyňou neboli tvrdené ani také skutočnosti, ktoré by umožňovali správanie žalovaného 1/ v súvislosti s predmetným právnym úkonom hodnotiť ako správanie v rozpore s dobrými mravmi. Za neopodstatnenú považoval i námietku, že súd prvej inštancie postupoval príliš formalisticky a pri právnom posúdení nesprávnou interpretáciou právnych noriem porušil právo žalobkyne na spravodlivý súdny proces, nakoľko ako už bolo uvedené, súd prvej inštancie sa dostatočne vypořiadal so všetkými relevantnými okolnosťami danej veci a jeho právne závery neboli dôsledkom nesprávnej interpretácie dotknutých ustanovení Občianskeho zákonníka.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Navrhla napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. V dovolaní uviedla, že ho podáva podľa § 420 ods. 1 písm. a/ CSP z dôvodu, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa nej nález Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. I ÚS 26/2010 zavrhol celú plejádu rozhodnutí slovenského, ale aj českého najvyššieho súdu a nimi desiatky rokov budovanú doktrínu, podľa ktorej nejde o spoločnú vec, ak si jeden z manželov berie pôžičku či úver, preberá ručenie, uznáva dlhy alebo pristupuje k záväzkom tretích osôb, a to ani vtedy, ak sa veriteľ bude môcť domáhať uspokojenia svojej pohľadávky aj zo spoločného, bezpodielového majetku. Súhlas druhého z manželov v takýchto prípadoch potrebný nebol.

Ústavný súd s týmto postupom ale nesúhlasil. Jeho nesúhlas možno podľa dovolateľky považovať za zásadný. Situácia, ktorou sa nález zaoberal je identická so situáciou, ktorá bola predmetom žaloby. Ona ako žalobkyňa a manželka s prístupím nikdy nesúhlasila, a preto sa dovoľáva jeho neplatnosti. Poukázala aj na to, že ústavný súd sa zaoberal otázkou, či súhlas manželky bol vôbec potrebný, a teda, či prístupie k záväzku spadá do rámca § 145 ods. 1 OZ, podľa ktorého „bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný. Ústavný súd dospel k záveru, že „právny úkon jedného z manželov sa týka spoločných vecí, ak druhý z manželov v dôsledku jeho účinkov môže byť v rámci exekúcie pozbavený spoluvlastníctva svojho majetku. Nie je teda nevyhnutné, aby išlo o priamy či bezprostredný vzťah právneho úkonu k spoločným veciam, ale postačí, ak ide o vzťah sekundárny (nepriamy), či vzťah účinkov ale možných dôsledkov tohto právneho úkonu vo sfére spoločných vecí. A ak by takýto úkon so sekundárnym dopadom nebol bežný, potom sa na jeho platnosť musí vyžadovať súhlas druhého z manželov. Opačný názor vyvoláva podľa ústavného „extrémne nespravodlivé dôsledky.“ Dovolateľka upozornila na to, že žalovaný 1/ ako manžel žalobkyne realizoval podnikateľskú činnosť nie vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, ale účasťou na podnikaní právnickej osoby (s.r.o.), pričom ako jej spoločník ručí za záväzky spoločnosti len od výšky svojho nesplateného vkladu. Za týchto okolností sa uvedené javí aj ako odporujúce dobrým mravom, keď spoločník bez súhlasu svojho manžela na základe dohody s veriteľmi pristúpi k záväzku spoločnosti, a teda sa stane spoločným a nerozdielnym dlžníkom popri spoločnosti, pričom predpokladaným cieľom tohto konania je vytvoriť možnosť exekučného uspokojenia predmetnej pohľadávky z vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Dovolateľka tiež poukázala na to, že žalovaný 2/ uzavrel so spoločnosťou KG outsourcing, s.r.o. aj Zmluvu o zabezpečení pohľadávky, avšak v súdnom konaní si uplatňuje iba nárok na zaplatenie ako voči spoločnosti KG outsourcing, s.r.o., tak aj súčasne na základe dohody o prístupí k záväzku aj proti žalovanému 1/ s cieľom exekučným konaním uspokojiť svoju pohľadávku aj z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ďalej poukázala na právny záver uznesenia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 6Cdo 88/2011, ktorý sa riadil právnym názorom Ústavného súdu vysloveným nálezhom I. ÚS 26/2010 ako aj na rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov (Okresného súdu Prešov sp.zn. 11C/339/2015 zo dňa 3.06.2016).

4. Žalovaný 2/ navrhol dovolanie odmietnuť, nakoľko podľa neho sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, práve naopak, pri svojom rozhodovaní vychádzal z ustálenej judikatúry a rozhodovacej praxe všeobecných súdov, podľa ktorej, prístupím k peňažnému záväzku žalovaným 1/ na základe Dohody o prístupí k záväzku č. 120124804 nešlo o vybavovanie záležitostí týkajúcej sa spoločných vecí a z toho dôvodu nebol potrebný súhlas žalobkyne. V uvedenom prípade je teda vylúčená aplikácia § 145 ods. 1 OZ. Poukázal na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR (judikatúru R 57/1970; R 42/1972 a súčasné rozhodnutia 4Cdo/123/2008, 4Cdo/234/2010)

5. Dovolateľka sa vyjadrila k vyjadreniu žalovaného 2/ a vyslovila názor, že prístupie žalovaného 1/ k záväzku na základe dohody o prístupí k záväzku spadá do rámca § 145 ods. 1 OZ. Ústavný súd v náleze sp.zn. I.ÚS 26/2010 a v náleze sp.zn. IV. ÚS 509/2011 dospel k záveru, že právny úkon jedného z manželov sa týka spoločných vecí, ak druhý z manželov, v dôsledku jeho účinkov, môže byť v rámci exekúcie pozbavený spoluvlastníctva svojho majetku.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné (§ 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p.) ale nedôvodné (§ 432 C.s.p.), a preto ho podľa ustanovenia § 448 CSP zamietol.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolací súd najskôr riešil otázku prípustnosti dovolania, teda, či dovolateľ jasne vymedzil konkrétny, zákonom predpokladaný dovolací dôvod; v prípade odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu sa dôvod prípustnosti musí viazať na konkrétnu ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd. Totiž jednotnou interpretáciou zákona sa zabezpečuje jednota uplatnenia právnej úpravy v rovnakých prípadoch, zvyšuje sa istota a subjektom práva Dovolací súd preskúmaním obsahu dovolania zistil, že dovolateľ si splnil túto povinnosť, uviedol konkrétne rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého sa odvolací súd podľa neho odchýlil, a to rozhodnutie sp. zn. 6 Cdo 88/2011 z 10. augusta 2011 v spojení s nálezom Ústavného súdu sp.zn. I. ÚS 26/2010 zo dňa 8. decembra 2010. Zároveň aj uviedol, v čom sa odvolací súd v prejednávanej veci odchýlil (podľa jeho názoru) od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu, na ktorú odkazuje v rámci svojho podaného dovolania. Avšak dovolací súd musí okrem iného skonštatovať súdiac podané dovolanie aj podľa obsahu (článok 11 CSP), z ktorého vyplýva, že v danom prípade nejde o odklon od ustálenej rozhodovacej praxe ale o to, že predmetná otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§421 ods.1 písm.c., C.s.p.).

9.1. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu totiž treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávané Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. (uznesenia Najvyššieho súdu SR zo 6. marca 2017, sp. zn. 3 Cdo 6/2017)

9.2. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017).

9.3. Pod pojem ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. teda nemožno zahrnúť rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky. Tento záver vyplýva prioritne z toho, že dovolacím súdom je iba Najvyšší súd Slovenskej republiky, teda žiaden iný súd Slovenskej republiky. Sekundárne treba zdôrazniť, že Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02 , I. ÚS 27/04 , I. ÚS 74/05 ,I. ÚS 241/07).

9.4. Pokiaľ však ústavný súd vyslovil názor na riešenie tej-ktorej otázky ako jedna z najvyšších súdnych autorít (čl.2 ods.2 CSP), je potrebné aby dovolací súd k tejto skutočnosti pri rozhodovaní prihliadol.

10. Dovolací súd sa sústredil na posúdenie dôvodnosti dovolania. V prejednávanom spore meritorne rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, či pristúpenie k záväzku tretej osoby jedným z manželov je právnym úkonom týkajúcim sa spoločných vecí.

11. Súdna prax už veľmi dávno zaujala záver, že vybavovanie spoločných vecí manželov zahŕňa tak správu, ako aj dispozíciu s majetkom, napr. dispozíciu s úsporami (R 46/1966 , R 104/1967). Tento záver bol potvrdený v rozbere Najvyššieho súdu ČSR (R 42/1972) a v judikatúre Najvyššieho súdu SSR (R 61/1973), v ktorej bolo vyslovené, že vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí zahŕňa tak dispozíciu spoločnými vecami, ako aj ich správu. K ručiteľskému záväzku jedného z manželov nie je potrebný súhlas druhého manžela. Prevzatím ručiteľského záväzku jedným z manželov nevzniká spoločný ručiteľský záväzok obidvoch manželov. Vychádzalo sa zo záveru, že prevzatie ručiteľského záväzku jedným z manželov nie je právnym úkonom, ktorý by bolo možno charakterizovať ako dispozíciu so spoločnou vecou alebo vykonávanie správy spoločných vecí oboch manželov, ale ide o úkon spadajúci do výlučnej dispozičnej sféry každého z manželov osobitne. Týmto úkonom sa totiž nezakladajú druhému manželovi žiadne práva ani povinnosti.

11.2. Na tento judikát nadviazala súdna prax následne tak, že zmluvu o pôžičke uzavretú len jedným z manželov (3 Cz 57/73) alebo uznanie dlhu len jedným z manželov (3 Cz 27/86) nepovažovali za vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí, keďže nejde ani o dispozíciu, ani o správu spoločných vecí. Súhlas druhého z manželov tak nebol potrebný.

11.3. Najvyšší súd SR aj v neskoršej rozhodovacej činnosti dospel k záveru, že medzi vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí nepatrí ani vypožičanie auta len jedným z manželov (R 71/1994), ani prevzatie ručenia (R 1/1998), ani pristúpenie k záväzku tretej osoby a ani súhlas s vykonateľnosťou notárskej zápisnice (4 Cdo 123/2008 , 4 Cdo 234/2010).

12. Odborná spisba je rovnako vzácnou jednotou (už niekoľko desaťročí) v tom, že § 145 OZ sa vzťahuje len na právne úkony týkajúce sa spoločných vecí, t.j. vecí, ktoré už sú súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva. Právna možnosť uzavierať zmluvy len jedným z manželov nebola existenciou bezpodielového spoluvlastníctva nijako obmedzená. Druhý z manželov je pritom - v zmysle § 147 - povinný strpieť uspokojenie veriteľovej pohľadávky aj z bezpodielového spoluvlastníctva. Opačný výklad by neodôvodnene znížil princíp ochrany tretích osôb (veriteľov) a dlžníkov by priamo viedol k tomu, ako sa vyhnúť plneniu záväzkov.

13. Opačný názor na posudzovanú otázku zaujal najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 88/2011. V označenom rozhodnutí sa najvyšší súd odklonil od právneho názoru vyjadreného v doterajšej judikatúre. Vyslovil, že záver vyslovený v dovolaní napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu o tom, že“ dohoda o pristúpení k záväzku, uzavretá jedným z manželov, nie je právnym úkonom týkajúcim sa spoločných vecí a preto aplikácia § 145 ods. 1 obč. zákonníka neprichádza do úvahy v danej veci nebol správny. Keďže použitie uvedeného ustanovenia v prejednávanej veci bolo závislé od toho, či žalovaný 2/ ako manžel žalobkyne vlastnil v čase uzavretie dohody o pristúpení k záväzku mimo masy BSM majetok relevantnej hodnoty, ktorý by mohol byť predmetom exekučného uspokojenia jeho veriteľa, predpokladom správneho právneho posúdenia veci bolo objasnenie tejto skutkovej okolnosti.“

13.1. Tento záver vyslovil rešpektujúc právny názor ústavného súdu SR vyslovený v náleze z 8. decembra 2010 sp. zn. I. ÚS 26/2010, ktorým bol najvyšší súd v danej veci viazaný (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov). Ústavný súd v uvedenom náleze uviedol, že najvyšší súd prílišným formalizmom a neprípustne zužujúcou interpretáciou právnej normy bez zohľadnenia všetkých okolností prípadu dospel k záverom, ktoré sú extrémne nespravodlivé, a teda zasahujúce do základných práv žalobkyne na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie. Vyslovil názor, že ak dôsledkom právneho úkonu , v danom prípade dohody o pristúpení k záväzku, uzavretej len jedným z manželov je stav, keď sa veriteľ v zmysle § 147 ods. 1 Obč. zákonníka môže domáhať v exekučnom konaní uspokojenia svojej pohľadávky voči jednému z manželov aj z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), potom účinky tohto právneho úkonu sa môžu prejaviť vo sfére spoločných vecí tak, ako to má na mysli § 145 ods. 1 Obč. zákonníka. Pre aplikáciu tohto ustanovenia nie je nevyhnutné, aby išlo o priamy či bezprostredný vzťah právneho úkonu k spoločným veciam, ale je postačujúce, ak ide o vzťah sekundárny (nepriamy) či vzťah účinkov alebo možných dôsledkov tohto právneho úkonu vo sfére spoločných vecí. So záverom najvyššieho súdu, že dohoda o

pristúpení k záväzku sa netýka spoločných vecí a preto je vyňatá z aplikácie § 145 ods. 1 Obč. zákonníka by sa dalo súhlasiť, ak by manžel, ktorý ju uzavrel, mimo masy BSM vlastnil majetok relevantnej hodnoty, ktorý by mohol byť predmetom exekučného konania jeho veriteľa.

14.1. Vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu v danej veci zdieľa názor súladný s väčšinovým názorom súdnej praxe a právnej teórie. S názorom vyjadreným v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 88/2011 sa senát 5 C nestotožňuje.

14.2. Ustanovenie § 145 OZ sa vzťahuje na právne úkony týkajúce sa spoločných vecí, t.j. vecí, ktoré už sú súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva. Právna možnosť uzavierať zmluvy len jedným z manželov nie je existenciou bezpodielového spoluvlastníctva nijako obmedzená. Tieto úkony sa priamo netýkajú už nadobudnutého majetku v BSM. Uzavretím takýchto zmlúv len jedným z manželov teda nevzniká spoločný záväzok manželov, ale iba individuálny záväzok toho manžela, ktorý zmluvu sám uzatvoril. V širšom kontexte existencie spoločného majetku manželov sa však takáto pôžička či úver dotýka spoločného majetku manželov, nakoľko podľa § 147 OZ platí, že pohľadávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Nepriaznivé dopady vyplývajúce z tohto ustanovenia pre toho manžela, voči ktorému veriteľ nemá pohľadávku, sú dôsledkom existencie bezpodielového spoluvlastníctva, s ktorým je spätá nutnosť vzájomného zdieľania majetkového osudu manželov do doby, pokiaľ ich bezpodielové spoluvlastníctvo trvá. Vzhľadom na konštrukciu, vznik a rozsah bezpodielového spoluvlastníctva manželov možno eliminovanie týchto nepriaznivých dopadov riešiť len zmenou rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva alebo jeho zánikom.

14.3. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo88/2011 riadiac sa právnym názorom vysloveným v náleze Ústavného súdu uviedol, že právnym dôsledkom právneho úkonu pristúpenia k záväzku je právny stav, podľa ktorého v prípade nesplnenia tohto záväzku manželom dovolateľky sa veriteľ môže domáhať v exekučnom konaní uspokojenia svojej pohľadávky aj z majetku patriaceho do BSM, teda napr. predajom spoločných vecí - hnutelných či nehnuteľných tvoriacich masu BSM (§ 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Z tohto pohľadu sa javí, že účinky tohto právneho úkonu sa môžu prejaviť aj vo sfére spoločných vecí tak, ako to má na mysli práve § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Z okolností prípadu nevyplýva, že by manžel sťažovateľky vlastnil majetok relevantnej hodnoty mimo BSM, ktorý by mohol byť predmetom exekučného uspokojenia jeho veriteľa. Za odporujúce sa dobrým mravom sa totiž javí, ak spoločník (fyzická osoba) spoločnosti s ručením obmedzeným bez súhlasu svojho manžela (manželky) dohodou s veriteľom pristúpi k záväzku spoločnosti, a teda sa stane spoločným a nerozdielnym dlžníkom popri spoločnosti, pričom predpokladaným cieľom tohto konania je vytvoriť možnosť exekučného uspokojenia predmetnej pohľadávky z vecí patriacich do BSM, keďže ani spoločnosť a ani pristupujúci dlžník nie sú reálne schopní záväzok splniť a nemajú ani vo výlučnom vlastníctve relevantný majetok postihnuteľný exekúciou.

14.4. Okrem toho Ústavný súd SR v citovanom náleze zdôraznil, že „v danom prípade bolo treba zohľadniť tú skutočnosť, že manžel sťažovateľky realizoval podnikateľskú činnosť nie vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, ale účasťou na podnikaní právnickej osoby - spoločnosti s ručením obmedzeným. Pojmovým znakom tejto obchodnej spoločnosti je práve obmedzené ručenie spoločníka za jej záväzky (§ 106 Obchodného zákonníka) a aj oddelenie záväzkov spoločnosti a spoločníka. Kým spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom, spoločník ručí za záväzky spoločnosti len do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Podnikateľské riziko spojené s prípadnou platobnou neschopnosťou teda zaťažuje v zásade spoločnosť a ručenie spoločníka je zákonom limitované (v prípade manžela sťažovateľky išlo o sumu 140 000 Sk). Za týchto okolností sa javí aj ako odporujúce dobrým mravom, keď spoločník (fyzická osoba) bez súhlasu svojho manžela (manželky) dohodou s veriteľom pristúpi k záväzku spoločnosti (v sume 1 115 735,40 Sk s príslušenstvom), a teda sa stane spoločným a nerozdielnym dlžníkom popri spoločnosti, pričom predpokladaným cieľom tohto konania je vytvoriť možnosť exekučného uspokojenia predmetnej pohľadávky z vecí patriacich do BSM, keďže ani spoločnosť a ani pristupujúci dlžník nie sú reálne schopní korelujúci záväzok splniť a nemajú ani vo výlučnom vlastníctve relevantný majetok postihnuteľný exekúciou“. Výslovil, že pokiaľ sa uvedené východiská náležite nezohľadnia potom je prístup všeobecného súdu prísne formalistický a jeho závery sú extrémne nesúladné s princípom spravodlivosti.

15. Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR (napr. III.US 341/07) treba pri interpretácii právnych noriem v prvom rade vychádzať z jazykového výkladu, ktorý sa musí následne konfrontovať so systematickými súvislosťami, účelom zákona a požiadavkou ústavne súladného výkladu. Až v prípade, ak si to vyžaduje niektorá z týchto okolností, sa treba od znenia zákona odkloniť.

16. Pri posúdení uvedených okolností senát 5C dospel k záveru, odklon od doslovného znenia zákona (ktorý je súladný s doterajšou judikatúrou) nie je v súdenom prípade potrebný.

16.1. Odklon od znenia zákona a doterajšej judikatúry bol zdôvodnený požiadavkou ústavne súladného výkladu, nakoľko neprihliadnutie na konkrétne skutkové okolnosti došlo k rozhodnutiu, ktorý je extrémne nesúladný s princípom spravodlivosti.

16.2. V súdnej veci však o takýto prípad nešlo. Okolnosti prípadu, najmä výška dlhu, ku ktorej manžel dovolateľky ako jediný spoločník obchodnej spoločnosti pristúpil sú plne súladné s prípadmi, ktoré riešila ustálená súdna prax v minulosti. Právne posúdenie nastolenej právnej otázky odvolacím súdom je preto správne a súladné s princípom spravodlivosti.

17. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že dovolanie žalobkyne je nedôvodné, keďže rozsudky nižších súdov sú rozhodnutiami spočívajúcimi na správnom právnom posúdení veci. Dovolací súd vedený týmito úvahami preto prípuštné, avšak nedôvodné dovolanie podľa § 448 CSP zamietol.

18. V dovolacom konaní boli plne úspešnými žalovaní, ktorým vzniklo právo na náhradu trov tohto konania (§ 255 ods. 1 a § 438 ods. 1 CSP). Dovolací súd preto rozhodol o priznaní náhrady žalovaných voči žalobkyni s tým, že otázka výšky trov, bude riešená samostatným uznesením vyššieho súdneho úradníka súdu prvej inštancie (§ 262 ods. 1 a 2 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípuštný opravný prostriedok.